

RAPPORT A04-477-Z

**Verkennd archeologisch
onderzoek 2^e Moordrechtse
Tiendeweg 4/4a te Gouda**

Capelle aan den IJssel,
november 2004

Opdrachtgever: Middelwatering Administratie B.V.
Oosthaven 4
2801 PB Gouda

Uitvoering: M. van Dasselaar, D.S. Habermehl, B. Nieland
Rapportage: M. van Dasselaar, D.S. Habermehl
ISBN: 90-5970-0178-x

INHOUDSOPGAVE

1. SAMENVATTING	1
2. INTRODUCTIE	2
2.1 Inleiding	2
2.2 Administratieve gegevens van de onderzoekslocatie	3
3. BUREAUONDERZOEK	4
3.1 Doel van het onderzoek	4
3.2 Onderzoeksopzet	4
3.3 Resultaten	5
3.3.1 Onderzoekskader	5
3.3.2 Landschappelijke ontwikkeling en bewoningsgeschiedenis	5
3.3.3 Archeologische verwachting	8
4. INVENTARISEREND VELDONDERZOEK	9
4.1 Doel van het onderzoek	9
4.2 Onderzoeksopzet	9
4.3 Resultaten	10
5. WAARDESTELLING	11
5.1 Conclusies	11
5.2 Aanbevelingen	11
6. GERAADPLEEGDE BRONNEN EN LITERATUUR	12

BIJLAGEN

1. Ligging onderzoekslocatie
2. Detailtekening onderzoekslocatie met boorpunten
3. Uitgifte van het Goudse Bos in 1377
4. Boorstaten
5. Vondstenlijst en monsterlijst
6. Programma van Eisen
7. Betrouwbaarheid van archeologisch booronderzoek

1. SAMENVATTING

In opdracht van Middelwatering Administratie B.V., heeft ArcheoMedia BV een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek te weten een karterend booronderzoek verricht op de locatie 2° Moordrechtse tiendweg 4/4a te Gouda.

Uit het onderzoek is gebleken dat:

- de onderzoekslocatie op de Archeologische Monumentenkaart geen onderdeel uitmaakt van een gebied met een vastgestelde archeologische waarde;
- de onderzoekslocatie op de ABK Gouda staat aangeduid als een gebied met een hoge archeologische verwachting;
- de ondergrond op de locatie uit veen bestaat;
- de bewoningsgeschiedenis van de polder Broek in ieder geval teruggaat tot 1377;
- het karterend booronderzoek geen archeologische vindplaats heeft aangetoond.

Op grond van de onderzoeksresultaten wordt geconcludeerd dat:

- de hoge archeologische verwachting op de ABK Gouda niet is bevestigd;
- de onderzoeksresultaten geen belemmering vormen voor de voorgenomen werkzaamheden;
- een archeologisch vervolgonderzoek niet noodzakelijk wordt geacht.

2. INTRODUCTIE

2.1 Inleiding

Op basis van het Verdrag van Malta en de Nota Planbeoordeling 2002 van de provincie Zuid-Holland, is besloten dat archeologisch onderzoek een integraal onderdeel vormt van bestemmingsplanvoorbereidingen en/of uit te voeren projecten waarbij ingrepen in de bodem plaatsvinden. Binnen de gemeente Gouda is het archeologisch beleid vastgelegd door het opstellen en aannemen van de Archeologische Basiskaart. Deze is uiteindelijk vastgesteld in de verordening inzake Monumenten en Archeologie dd. 20 oktober 2003.

Door archeologie tijdig in de planvorming te betrekken, kunnen de archeologische waarden hierin eventueel worden ingepast. Het uitgangspunt ten aanzien van de aanwezige archeologische waarden in de planvorming is volgens rijks- en provinciaal beleid, behoud in situ. Pas na de uitvoering van archeologisch vooronderzoek is het mogelijk een integrale afweging te maken, waarbij de nieuw verkregen archeologische gegevens betrokken dienen te worden.

In de oktober en november 2004 heeft ArcheoMedia BV, in opdracht van Middelwatering Administratie B.V., een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek verricht. Het veldwerk is uitgevoerd op 28 oktober 2004. Het onderzoek vond plaats op advies van gemeente Gouda. De aanleiding tot het onderzoek binnen het plangebied is de sloop van het aanwezige kassencomplex en de nieuwbouw van bungalows. Het onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die gesteld zijn in het Programma van Eisen (PvE) opgesteld door dhr. drs. M. Groenendijk, en voldoet aan de normen en richtlijnen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) van het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK). In het rapport zijn diverse teksten uit de KNA overgenomen om de gevolgde methode en de genomen beslissingen te verduidelijken.

Het bevoegd gezag, in deze de gemeentelijk archeoloog van Gouda, dhr. drs. M. Groenendijk, dient de resultaten van het onderzoek te toetsen, beoordelen en goed te keuren. De resultaten van het onderzoek dienen vervolgens in de planvorming betrokken te worden. Het onderzoek en de adviezen hebben betrekking op archeologische vindplaatsen binnen het plangebied. Het onderzoek is afgestemd op het toekomstige grondverzet en de daarmee samenhangende verstoring van het bodemarchief en de daarin opgeslagen archeologische resten en waarden.

2.2 Administratieve gegevens van de onderzoekslocatie

Soort onderzoek:	bureauonderzoek en karterend booronderzoek
Provincie:	Zuid-Holland
Gemeente:	Gouda
Plaats:	Gouda
Locatiennaam:	2 ^e Moordrechtse Tiendeweg 4/4a
RD-coördinaten:	x = 106.873, y = 446.810 x = 106.901, y = 446.779 x = 106.986, y = 446.965 x = 107.015, y = 446.932
Kadastrale gegevens:	Gemeente Gouda, sectie F nr. 3070 en 3140
Oppervlakte:	Circa 6.500 m ²
ROB onderzoeksmeldingsnummer:	7918
Bevoegd gezag:	Gemeente Gouda
In deze:	dhr. drs. M. Groenendijk Gemeentelijk archeoloog Antwerpseweg 5 2803 PB Gouda
Beheer en plaats van documentatie	Archeologisch Depot Gouda (ADG) Achter de Kerk 11 a 2801 JX Gouda
Complextype:	n.v.t.
Datering:	n.v.t.
Controle:	dhr. drs. M.W.A. de Koning senior-archeoloog ArcheoMedia B.V.

Een impressie van de kassen

3. BUREAUONDERZOEK

3.1 Doel van het onderzoek

Het doel van bureauonderzoek is het verwerven van informatie, aan de hand van bestaande bronnen, over bekende of verwachte archeologische waarden binnen een omschreven gebied. Dit omvat de aan- of afwezigheid, het karakter en de omvang, de datering, gaafheid en conservering en de relatieve kwaliteit van de archeologische waarden. Afhankelijk van de omvang van de werkzaamheden, de aard van de aanleiding tot het onderzoek en de in het Programma van Eisen genoemde vraagstelling zullen aanvullende gegevens moeten worden verzameld. Dit kan leiden tot het uitvoeren van een inventariserend veldonderzoek. In het Programma van Eisen (zie bijlage 6) zijn met betrekking tot het bureauonderzoek twee onderzoeksvragen opgesteld:

- Is er uit archieven iets bekend over bewoning op het perceel met kadastraal nummer 3070 en 3143?
- Is er op oud kaartmateriaal bewoning zichtbaar langs het te onderzoeken deel van de 2^e Moordrechtse Tiendeweg.

3.2 Onderzoeksopzet

Het onderzoek is uitgevoerd conform het Programma van Eisen en voldoet aan de normen en richtlijnen zoals omschreven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (versie 2.0).

Binnen het bureauonderzoek zijn drie deelprocessen te onderscheiden:

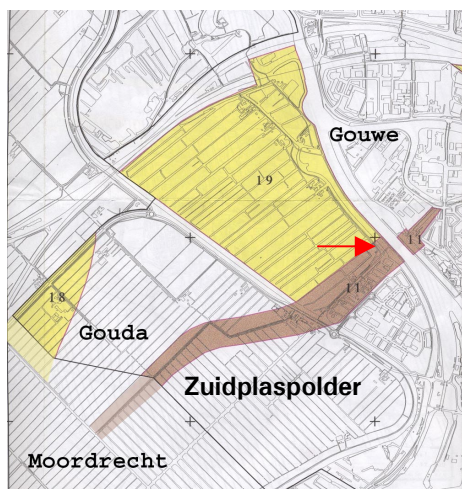
1. *Bepalen onderzoekskader*
Het vaststellen van de kaders waarbinnen het onderzoek dient plaats te vinden, bijvoorbeeld het afbakenen van het onderzoeksgebied. Tevens dienen het mogelijke toekomstige gebruik van het terrein en de consequenties daarvan voor het archeologisch erfgoed te worden aangegeven.
2. *Verzamelen bekende gegevens*
Het verzamelen van gegevens die inzicht geven in het huidige gebruik van het terrein, het historische gebruik en de bekende archeologische waarden. Daartoe worden diverse bronnen geraadpleegd zoals oude kaarten, bodemkaarten, archieven, grondeigenaren, lokale archeologen, etc.¹ In ieder geval wordt gebruik gemaakt van ARCHIS (database voor archeologische vindplaatsen), de AMK (Archeologische Monumentenkaart) en de IKAW (Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden).
3. *Verwachte archeologische waarden*
Door alle uit voorgaande stappen verkregen informatie te analyseren en te interpreteren, kan een verwachtingsmodel worden opgesteld voor het betreffende plangebied. Daarin wordt aangegeven welke delen van het terrein een hoge, middelhoge, dan wel lage archeologische verwachtingswaarde hebben. Op basis van dit model wordt een advies gegeven over het te volgen vervolgtraject: geen verdere actie, beschermen of aanvullend onderzoek.

¹ Zie Geraadpleegde bronnen en literatuur.

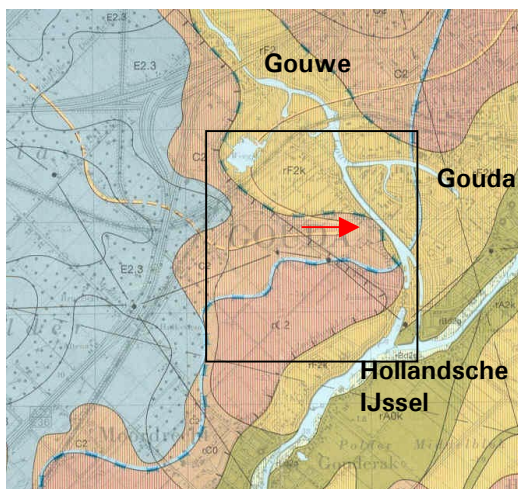
3.3 Resultaten

3.3.1 Onderzoekskader

De onderzoekslocatie is gelegen langs de 2^e Moordrechtse Tiendeweg in de polder Broek ten westen van Gouda. Polder Broek werd ten westen, oosten en noorden begrensd door respectievelijk de Uitweg, de Broekweg en de Moordrechtse Veenweg (zie afbeelding 2). Op de plaats van de Uitweg ligt tegenwoordig de ringvaart van de Zuidplaspolder. Na de inpoldering van de Zuidplaspolder is het gehele gebied tussen deze polder en de Gouwe bekend geworden onder de naam 'Oostpolder in Schieland'. Op de Archeologische Basiskaart Gouda (ABK) maakt het gebied direct langs de 2^e Moordrechtse Tiendeweg onderdeel uit van een locatie met hoge archeologische verwachting (ABK locatie 11, zie afbeelding 1a: het bruine gekleurde gebied), hetgeen inhoudt dat voorafgaand aan de werkzaamheden archeologisch onderzoek dient plaats te vinden. Toekomstige bouwactiviteiten ter plekke van de onderzoekslocatie verstoren immers potentieel aanwezige archeologische complexen.

Afbeelding 1a. ABK Gouda
 → = onderzoekslocatie

1b. Geologische kaart blad 38a. In het kader afbeelding 1a.

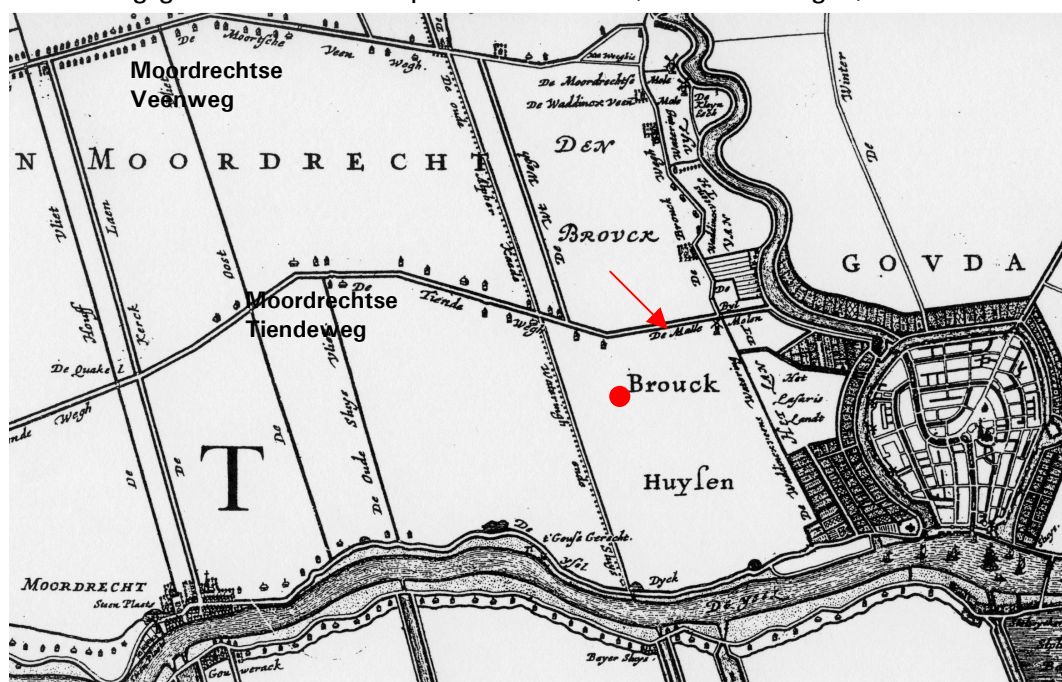
3.3.2 Landschappelijke ontwikkeling en bewoningsgeschiedenis

Op de geologische kaart wordt de bodemopbouw ter plekke van de onderzoekslocatie getypeerd als Hollandveen op Afzettingen van Calais III op een afwisseling van Hollandveen met Afzettingen van Gorkum. De genoemde afzettingen zijn alle gevormd in het Holocene tijdvak, vanaf ongeveer 8.000 voor Chr. Door de definitieve temperatuurstijging, na de laatste ijstijd, veranderde het karakter van de rivieren ingrijpend. Deze rivieren begonnen nu in plaats van grof zand en grind fijne sedimenten af te zetten langs hun oevers, de afzettingen van Gorkum. Een dergelijke rivier lag ter hoogte van Gouda omstreeks 4.500 voor Chr.² In afbeelding 1b zijn deze rivierafzettingen te herkennen als de brede donkergroene eenheid (rA0k), die overloopt in de blauwgestippelde eenheid (E2.3). Ten westen van Gouda zijn op de stroomrug van

² Sprokholt en van Dasselaar 1993, 10

deze rivier mogelijk sporen van prehistorische bewoning aangetroffen.³ De onderzoekslocatie ligt niet op deze stroomrug, maar ongeveer een kilometer ten noordwesten daarvan. Hier zullen de woonomstandigheden beduidend minder gunstig zijn geweest dan op de stroomrug zelf. Daarnaast moet opgemerkt worden dat deze afzettingen zich in dit immers niet verveende gebied op grote diepte bevinden, zeker 8-10 meter onder het maaiveld.⁴

Op slecht ontwaterde locaties kon veen groeien, het Hollandveen. Omstreeks 4.100 voor Chr. kwam dit gebied echter onder directe invloed van de zee te staan, waardoor direct ten westen van Gouda een wadden- en kweldergebied ontstond. Deze afzettingen worden tot de Afzettingen van Calais gerekend. De blauwe stippellijn op de geologische kaart (zie afbeelding 1b) geeft de uiterste oostgrens van deze mariene afzettingen aan. Na het wegvallen van de rivier- en zee-invloed ontwikkelde zich een metersdik veenpakket. Dit veen, oorspronkelijk vrijwel onbewoonbaar, werd gedurende de 10^e-14^e eeuw op grote schaal bewoonbaar gemaakt. Hierbij werd het veen ontwaterd door het graven van parallel lopende sloten. Via deze sloten werd op de rivieren afgewaterd. De 2^e Moordrechtse Tiendeweg maakt een wezenlijk onderdeel uit van de ontginningsstructuur. Oorspronkelijk vormde deze weg de achterkade van de ontginning Broekhuizen. Ten noorden hiervan lag de ontginning Broek. De naam Broekhuizen wijst op bewoning in een moerasbos. Broek duidt wellicht op een onbewoond bos.⁵ Achterkades werden tijdens de ontginning van een gebied opgeworpen om het water uit nog niet ontgonnen gebieden tegen te houden. De afstand van deze achterkade tot de Hollandsche IJssel, steeds 1200-1300 meter, wijst op een vaste kaveldiepte. Deze structuur is nog goed herkenbaar op latere kaarten (zie afbeelding 2).

Afbeelding 2. Kaart van Schieland, begin 17^e eeuw → = onderzoekslocatie
● = ligging 12^e eeuwse boerderij in Broekhuizen (Kok, 1999)

³ ArcheoMedia rapporten A04-042-z Gouda Westergouwe, A03-477-z Zevenhuizen-Moerkapelle Hoge Zuidplaspolder, A04-518-z Moordrecht Sportlaan

⁴ Sprokholt en van Dasselaar 1993, 8

⁵ Kok 1999, 20

Ontginningen met dergelijke vaste perceelmaten staan bekend onder de naam Cope-ontginningen. Hierbij werd een stuk land, vaak met standaardmaten van een aantal 'hoeven' verpacht aan een groep boeren, vaak onder leiding van een heer van lagere adel. Dicht bij de onderzoekslocatie, op circa 200 meter ten zuiden van de 2^e Moordrechtse Tiendeweg, werden in 1996 resten van een 12^e-eeuwse boerderij opgegraven. Dit lijkt er op te wijzen dat de oorspronkelijke bewoning van het ontgonnen veen plaatsvond midden op de percelen. Naast de oorspronkelijke functie als waterkering werden (achter)kades ook gebruikt om langs te wonen, veelal in de vorm van lintbebouwing. Op bovenstaande kaart is het bewoningspatroon van het platteland duidelijk zichtbaar. De bewoning concentreert zich in een aantal stroken van lintbebouwing langs respectievelijk de Hollandsche IJssel, de Moordrechtse Tiendeweg, en de Moordrechtse Veenweg.

De ontwatering van het veen had uiteindelijk een ongewenst effect tot gevolg. In de loop van de tijd klonk het veen sterk in en kwam het zelfs lager dan de rivieren te liggen, waardoor problemen met de afwatering ontstonden. Lange weteringen, die op een lager punt afwaterden, moesten in eerste instantie de oplossing bieden. Vanaf de 15^e eeuw werd ook de watermolen ingezet en werden boezems aangelegd om het water te kunnen bergen. Ook werden grote veengebieden afgegraven, verveend, ten behoeve van de turfwinning. Ten westen van de Uitweg werd een omvangrijk gebied verveend, waardoor een grote waterplas ontstond, de Zuidplas. Broek en Broekhuizen vormden een buffer tussen deze Zuidplas en de rivierdijk van de Gouwe (zie afbeelding 3). In de 19^e eeuw is deze plas drooggemalen en ontstond de Zuidplaspolder. De ringvaart, aangelegd ten behoeve van de afwatering van de polder, werd op de plek van de Uitweg gegraven en vormt tegenwoordig de westelijke grens van de Oostpolder.

Afbeelding 3. De polder Broek met ten westen daarvan de Zuidplas (begin 17^e eeuw). Op deze kaart zijn de namen van de polder Broek en Thuil verwisseld. → = onderzoekslocatie

Het Goudse Bos

Bovenstaande suggestie, dat de naam Broek ('den Brouck' in afbeelding 2) betrekking heeft op een bos, wordt door historische bronnen bevestigd. Op deze locatie wordt immers het zogenaamde Goudse bos gezocht. De laatste resten van dit bos werden in 1377 op last van Jan van Blois, heer van Gouda, gekapt en als landbouwgrond uitgegeven. Overgeleverde rekeningen van Jan van Poelgeest, de rentmeester van Jan van Blois, informeren ons over de percelering van dit gebied en de huurders of kopers van deze percelen (zie bijlage 3). Twee percelen direct ten noorden van de Moordrechtse Tiendeweg werden door Dirk van der Goude gekocht. Dit stuk land had een breedte van 30 roeden, oftewel circa 113 meter. Het gehele onderzoeksgebied ligt op het land van Dirk van der Goude. Daarachter werden tien percelen van negen roeden breed verkocht. Nog noordelijker lagen dertien percelen van achttien roeden breed, die werden verhuurd omdat er geen kopers voor waren. Het laatste perceel, driehoekig van vorm, werd weer door Dirk van der Goude gehuurd.⁶ Deze Dirk van der Goude (\pm 1325-1395) was een belangrijke medewerker en leenman van graaf Jan van Blois en een afstammeling van de heren van der Goude. Aangezien het huis Van der Goude al 1304 officieel in mannelijke lijn uitstierf, was Dirk geen wettige nakomeling, maar stamde af van de bastaard Aernout Witte. Samen met zijn broers Jacob en (Ridder) Jan van der Goude en zijn neven Oude en Jonge Dirk Willemsz. speelde hij een prominente rol in het 14^e-eeuwse Gouda.

Andere historische bronnen werpen licht op de functie van het bos, vóór de kap in 1377. Een bron spreekt van hout en hop, dat uit het bos afkomstig is. Blijkbaar had een deel van het oorspronkelijke bos toen al plaats gemaakt voor landbouwgrond. Ook de jacht op de in het bos levende vogels, zoals reigers, kwakken en lepelaars, leverde Jan van Blois veel geld op. Hout werd onder andere gebruikt voor huizenbouw. Na de stadsbrand van Gouda, in 1361, was op grote schaal hout nodig voor de herbouw van de stad. Dit hout werd door de heer van Blois aan de stedelingen geschonken. Dat het bos in 1377 uiteindelijk toch in zijn geheel werd gekapt, suggereert dat verkoop en verhuur van het gebied als landbouwgrond toch meer opleverde dan de bovengenoemde inkomsten⁷.

3.3.3 Archeologische verwachting

Het onderzoeksgebied is niet gelegen binnen een terrein dat op de Archeologische Monumentenkaart (AMK) aangegeven staat als een terrein van vastgestelde archeologische waarde. De Archeologische Basiskaart Gouda geeft voor de onderzoekslocatie echter een hoge verwachting op archeologische vondsten, vanwege de ligging aan de Moordrechtse Tiendeweg. Tot 1377 maakte de onderzoekslocatie onderdeel uit van het Goudse Bos. Aangenomen mag worden dat op deze plek vóór die tijd geen bewoning heeft plaatsgevonden.

⁶ Van der Linden 1956, 240-241, Van Dasselaar 1997, 37-38

⁷ Van Dasselaar 1997, 40-41

4. INVENTARISEREND VELDONDERZOEK

4.1 Doel van het onderzoek

Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het aanvullen en toetsen van het gespecificeerde verwachtingsmodel dat gebaseerd is op het bureauonderzoek. Dit gebeurt met behulp van waarnemingen in het veld, waarbij (extra) informatie wordt verkregen over bekende of verwachte archeologische waarden binnen een onderzoeksgebied. Het bepalen van de aan- of afwezigheid, de aard, de omvang, de datering, de gaafheid, de conservering en de relatieve kwaliteit van de archeologische waarden staan hierbij voorop. Veel gebruikte onderzoeksmethoden zijn oppervlaktekarteringen, booronderzoek, geofysisch onderzoek en het graven van proefsleuven en proefputten. Het resultaat is een rapport met een waardering, en indien voorgeschreven in het PvE een (selectie-)advies, aan de hand waarvan een beleidsbeslissing (meestal een selectiebesluit) genomen kan worden.

In dit geval is gekozen voor een inventariserend veldonderzoek door middel van een karterend booronderzoek. Doel van het karterend booronderzoek, vastgelegd in het programma van eisen, is het vaststellen van de aan- of afwezigheid van archeologische sporen ter plekke van de onderzoekslocatie. Indien sporen worden aangetoond dienen, in overleg met het bevoegd gezag, ligging en begrenzing, stratigrafie, datering en aard en conservering van de sporen te worden vastgesteld.

4.2 Onderzoeksopzet

In het Programma van Eisen (zie bijlage 6), is bepaald dat binnen het plangebied 2^e Moordrechtse Tiendweg 4/4a tien boringen per hectare gezet dienen te worden om de aan- of afwezigheid van archeologische waarden te kunnen bepalen. Het oppervlak van de te onderzoeken locatie beslaat ca. 6500 m². Het booronderzoek bestond uit het plaatsen van 7 boringen, verspreid over de locatie (zie bijlage 2, detailtekening locatie en bijlage 3, boorstaten). De boringen zijn tot 2 meter onder het maaiveld (-mv) uitgevoerd met een Edelmanboor met een diameter van 10 cm. Onder dit niveau is gewerkt met een guts met een diameter van 3 cm.

Voorafgaand aan het uitvoeren van de boringen is een terreinverkenning uitgevoerd. Hierbij wordt het terrein visueel geïnspecteerd op de aanwezigheid van eventuele archeologische indicatoren, zoals aardewerk, metaal, (verbrande) leem, (verbrand) bot en houtskool. Tijdens een terreinverkenning wordt vooral aandacht besteed aan geploegde akkers, molshopen, geschoonde slootkanten en andere bodemontsluitingen voor het doen van oppervlaktevondsten. Ook wordt gelet op hoogteverschillen, verkavelingspatronen en perceelsvormen, die een aanwijzing kunnen zijn voor bewoning.

4.3 Resultaten

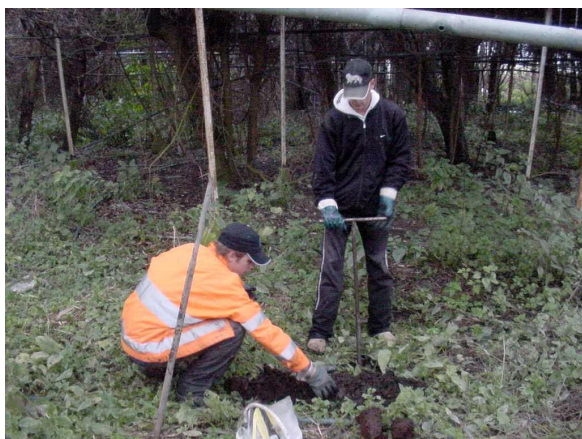
De terreinverkenning heeft geen vondsten opgeleverd, die aanleiding gaven tot het aanpassen van de vooraf bepaald, evenredig over het terrein verdeelde boringen. Het onderzoeksterrein is bebouwd met kassen, die redelijk tot zeer dicht begroeid zijn met riet en zelfs enkele bomen die door de daken van de voormalige kassen heen groeien. De vondstzichtbaarheid op het onderzoeksterrein was daardoor slecht. Er is slechts één oppervlaktevondst gedaan; in de slootkant langs de 2e Moordrechtse Tiendeweg is een fragment roodbakkend aardewerk, met een datering van 17e-19e eeuw aangetroffen.

De bodemopbouw van het terrein is vrij eenvoudig te noemen. In alle boringen werd op ongeveer 50-75 cm diepte het veen bereikt. De bovenste lagen kunnen tot de bouwvoor gerekend worden en zijn licht puinhoudend. Er zijn in de bodemopbouw geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van bebouwing of bewoning van het terrein. Dit zou onmiskenbare ophooglagen, te herkennen aan mest-, klei- of geroerde veenlagen hebben opgeleverd, wat dus niet het geval is.

In boring 005 en boring 008 werd mogelijk een slootvulling aangetroffen, te herkennen aan de donkergrijze tot zwarte kleur.

De in de boringen aangetroffen vondsten zijn alle afkomstig uit de bouwvoor of de slootvullingen. Het betreft fragmenten van bouw materiaal en roodbakkend aardewerk, te dateren in de Nieuwe tijd, van 17^e tot 19^e/20^e eeuw (zie bijlage 5). Enkele fragmentjes glas en steenkool ondersteunen deze datering. De genomen monsters bevatten verder organisch materiaal, zoals hout en plantenresten, en kleine fragmenten bouw materiaal.

In het onder de bouwvoor gelegen veen zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

Afbeelding 4a. Uitvoering Boring 001

Afbeelding 4b. Opgeboorde grond boring 007

5. WAARDESTELLING

5.1 Conclusies

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de onderzoekslocatie gelegen is in de voormalige polder Broek, ten noorden van de 2^e Moordrechtse Tiendeweg. Deze weg maakte als achterkade wezenlijk deel uit van de veenontginning. Ten zuiden van de 2^e Moordrechtse Tiendeweg bewijst de vondst van een 12^e-eeuwse boerderij dat deze ontginning daar al omstreeks 1100 of nog eerder is begonnen. Ter plekke van de polder Broek, lag tot 1377 het Goudse bos, dat daarna als bouwland werd verkocht en verhuurd. De onderzoekslocatie is geheel gelegen op het land van Dirk van der Goude. Diep in de bodem, onder het veen, zijn mariene sedimenten aanwezig, die vanaf 4.500 voor Chr. zijn afgezet. Eventuele prehistorische bewoning op de bovengenoemde is vanwege de grote diepte niet onderzocht. Archeologisch is de 2^e Moordrechtse Tiendeweg interessant, omdat langs deze wegen veelal lintbebouwing aanwezig was. Op oude kaarten is hiervoor geen aanwijzing gevonden met betrekking tot de onderzoekslocatie.

Uit het inventariserend veldonderzoek is gebleken dat er binnen het plangebied geen locaties zijn die archeologische resten bevatten. Slechts uit de bouwvoor kwamen kleine fragmenten aardewerk, glas en bouw materiaal tevoorschijn. Deze vondsten zijn te dateren in de Nieuwe tijd, uit circa 17^e tot 19^e/20^e eeuw.

5.2 Aanbevelingen

De resultaten van het bureauonderzoek en het inventariserend veldonderzoek geven geen aanleiding tot aanpassingen in de voorgenomen plannen voor de nieuwbouw op de locatie 2^e Moordrechtse Tiendeweg 4/4a. Er zijn geen archeologische waarden aangetroffen.

Uit historisch oogpunt maakt de onderzoekslocatie deel uit van een interessant terrein. Tot 1377 was in de polder Broek, waarvan de onderzoekslocatie deel uitmaakt, het Goudse bos gelegen, dat eigendom was van de graven van Blois, de stadsheren van Gouda. In dat jaar werden de betreffende percelen door Dirk van der Goude gekocht. Mogelijk kan van deze historische gegevens gebruik worden gemaakt bij de toekomstige inrichting van het terrein, bijvoorbeeld in de naamgeving van het bouwproject.

6. GERAADPLEEGDE BRONNEN EN LITERATUUR

Archeologische Monumentenkaart, 2000, Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB), Amersfoort (cd-rom)

Archeologische vondstmeldingen uit ARCHIS (ARChEologisch Informatie Systeem), 2004: Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB), Amersfoort

Archeologische Basiskaart Gouda: 2003, Gemeente Gouda, Gouda

Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (2^e generatie), 2000, Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB), Amersfoort (cd-rom)

Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, 2001, versie 2.0, College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), Zoetermeer

Depuydt, S.K.A.M.J., Verkennend en waarderend archeologisch onderzoek Sportlaan te Moordrecht, ArcheoMedia rapport A04-240-z en A04-518-x, Capelle aan den IJssel

Dasselaar, M. van, 1997: *De ontginning van Bloemendaal*, in: Akkerman, C., B. van den Berg, Het geheim van Bloemendaal, Gouda

Dasselaar, M. van, 2004a: *Verkennend archeologisch onderzoek Westergouwe te Gouda en Moordrecht*, ArcheoMedia rapport A04-042-z, Nieuwerkerk aan den IJssel

Dasselaar, M. van 2004b: *Archeologische Begeleiding Moordrechtse Tiendeweg 9 te Gouda*, ArcheoMedia Rapport A03-514-z, Capelle aan den IJssel

Goudriaan, K., 1997: *Jonkvrouw Sophie van der Goude, haar familie en haar stad*, Holland, regionaal-historisch tijdschrift, 63-90

Kok, R.S., 1999: *Wonen op het veen, archeologisch en ecologisch onderzoek van een twaalfde eeuwse boerderij in de Oostpolder te Gouda*, Gouda

Koning, M.W.A. de, en Wijsman, Verkennend archeologisch onderzoek Hoge Zuidplaspolder te Zevenhuizen-Moerkapelle, ArcheoMedia Rapoort A03-477-z, Capelle aan den IJssel

Linden, H. van der, 1956: *De Cope, bijdrage tot de rechtsgeschiedenis van de openlegging der Hollands-Utrechtse laagvlakte*, Assen

Sprokholt, H. en M. van Dasselaar, 1993: *Geologie en vroegste geschiedenis van Gouda tot circa 1400*, in: Sprokholt, H., C. Akkerman, M. van Dasselaar (eds.), Het kasteel van Gouda, Gouda

BIJLAGE 1

Ligging onderzoekslocatie

BIJLAGE 2

Detailtekening onderzoekslocatie met boorpunten

BIJLAGE 3

Uitgifte van het Goudse Bos in 1377

(naar Van Dasselaar 1997)

BIJLAGE 4

Boorstaten

BIJLAGE 5

Vondstenlijst en monsterlijst

BIJLAGE 6

Programma van Eisen

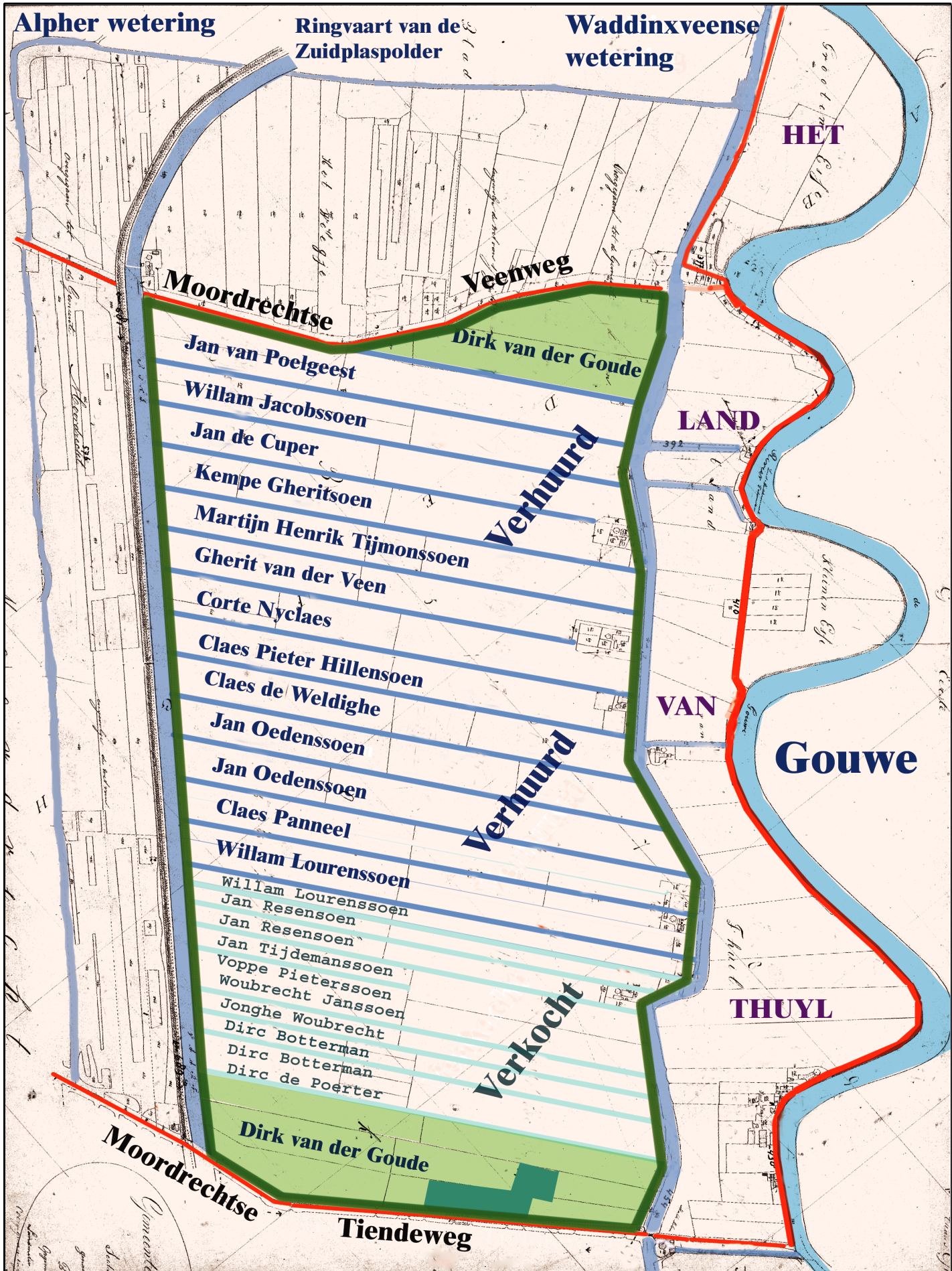
BIJLAGE 7

Betrouwbaarheid van archeologisch booronderzoek

Het onderzoek is op zorgvuldige wijze verricht volgens de algemeen gebruikelijke inzichten en richtlijnen, zoals vastgelegd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie van het College voor de Archeologische Kwaliteit (2001).

Bij ieder bodemonderzoek wordt gestreefd naar een optimale representativiteit. Het onderzoek is echter gebaseerd op het verrichten van een beperkt aantal boringen tot een beperkte diepte. Daardoor blijft het mogelijk dat lokaal archeologische waarden in de bodem aanwezig zijn, die tijdens het onderzoek niet naar voren zijn gekomen. Bovendien laten bepaalde archeologische resten, zoals grafvelden, zich lastig ontdekken met behulp van grondboringen.

ArcheoMedia BV acht zich niet aansprakelijk voor de eventueel uit de bovengenoemde afwijkingen voortvloeiende schade of gevolgen.

- Het Goudse Bos, gekapt in 1377, met eerste eigenaren of huurders
- Onderzoekslocatie

2e Moordrechtse Tiendeweg 4/4a te Gouda
A04-477-Z